

## Politični ogled.

časopise preberati in se pogovarjati, da se nam ne bo potreba pustiti za nos voditi od vsakterega posvetnega lahko-mišljenca. Slovenski kmetje! snujte si taka društva, zdaj se bo kmalo začel shajati deželni zbor, in le, ako bomo mi svoje poslance podpirali s svojimi željami, bodo zamogli toliko bolj srčno povzdigniti svoj glas za naše katoliške in narodne pravice.

Donaška gora 20. junija 1870.

Nace Mikuš, predsednik. Jakob Gobec, tajnik.

## O Darwin-ovem nauku.

Trudilo se je v preteklem stoletju mnogo izvrstnih glav, premišljevali in dognati znanost o človeški duši, ali dušo-slovje in sploh vse predmete filozofije. Zlasti med Nemci se je dosti let tako godilo, da si je skoraj vsak profesor filozofije osnoval svoj lastni nauk; nekteri pa so dospeli do večega okroga poslušalcev in učencev, ki so se držali učenikovega nauka. Ovi nemški učeniki, n. pr. Kant, Fichte, Hegel so bili vendar sami spiritualisti; učili so namreč, da je v človeku duša najvažnejši del, in Hegel je celo prišel do tega, da Bog ni posebno samosvojno bitje, temuč da se duša člega sveta, to je po njem Bog, le razvija v človeški duši, da je tedaj duša vsakega človeka, zlasti pa filozofa kos Boga.

Ovi nauk — kakor vsaka prenapetost — našel je kmalo svoje nasprotnike, in bolj ko so kljubovali Hegelovemu nauku, bolj so razvili nasproten nauk, ki se je nazadnje zgubil v prenapetost na nasprotni strani. Karakteristično pa je, da je ravno neki Anglež bil tisti mož, ki je nasprotni nauk po vseh pravilih složil v sistemo, in pokazala se je v tem zopet razlika med praktičnim pa tudi materialističnim narodom Angležkim in med spekulativnim narodom nemškim.

Anglež Darwin je namreč (da samo posnetek vodilnih misli njegovih razvijem) učil blizo tako-le: Kamor koli se oziramo v naravi, povsod najdemo borbo za lastno življenje in pokončanje nasprotnikov. V hosti pade na zemljo tisoč semen, vendar ne more kali pognati in rasti še ne deseto seme; druga semena se zadušijo. Močnejše drevo vzame luč in zrak slabemu, slabeje hira in se zaduši. Enako je pri živalstvu. Močnejša žival preganja slabejo, in svoje plemo razširja.

Nadalje opazujemo, da je v vsakem plemenu nekoliko razdelkov ali ras, ki se med seboj le malo ločijo po lastnostih. Tako n. pr. smo imeli tukaj in še imamo domači razdelek kokoši, ki se le malo loči od kokin-kineških kokoši, ki so pa veče in močnejše. Kjerkoli pa taki razdelki ali rase se dotikajo, tam se že začne borba, ali naravna ali umna; bodi si da človek sam rajši redi močnejši razdelek, ali da se neposredno borita med seboj dva razdelka, kakor n. pr. nedavno se je pri nas razširila močnejša rasa podgan, slabeji razdelki se mora vedno umikati.

Ove lastnosti veče moči se razvijajo v raznih oddelkih takrat, kader je kateri razdelek doma v prav ugodnem kraju. N. pr. iz Španskega dobimo naj bolji razdelek ovac, ker so jim tam lega, zrak, reja itd naj bolj ugodni.

Nadalje se pa tudi razna plemena križem pariyo in tako postanejo nova plemena, kakor n. pr. vidimo, da iz konjskega in oslovskega plemena se rodi mezeg, ki ima lastnosti obeh plemen. Gotovo je tudi, da se plemena taiste vrste ne razločijo mnogo med seboj; n. pr. naš pes ni dosti različen od volka.

Iz teh prikazni se da po Darwinu sklepati, da more tudi katero koli nižje plemo roditi kakošno močnejše plemo, in da se je tako res godilo na svetu od nekdanj. Ko se je v katerem plemenu napravil močnejši razdelek, pregnal je slabejega, kolikor je mogel, in sebe razširil. Iz tega močnejega razdelka odcepil se je zopet pozneje še močnejši razdelek itd., dokler ni po tisoč in tisoč letih močnejši razdelek že razvil toliko novih lastnosti, da je že postal novo plemo.

Blizo tako se je po Darwinu, Vogtu in drugih tudi zgodilo s plemenom opic. Tudi opice, pravi, imajo med seboj dosti razdelkov, ki se med seboj le malo ločijo. Najmočnejši razdelki med njimi sta Orangutang in Gorila. Te dve plemeni se že ne ločite toliko od človeškega rodu, njune telesne lastnosti so človeškim dosti podobne. (Dalje.)

V Avstriji, t. j. prav za prav v Cislajtani se še zmirom vrti politika o volitvah. Iz mnogih krajev prihajajo glasi, da bodo zmagali konservativci, kar liberalcem strašno glave beli. Posebno se to čuje iz Štajarske, Tirolske in gornje Avstrije, če je temu res tako, bode še bojevanje v deželnih in državnem zboru spet vekše in od samega bojevanja bomo čuli spet sklepe, kateri nam morebiti ne bodo najbolj koristili. Upajmo vendar, da zmaga ta boljša stranka, in da bo nas peljala do boljšega.

Minister Witmann je vložil prošnjo do cesarja, da bi naj smel odstopiti iz ministerstva, in cesar je to dovolil.

Dunajski nemški volilci so svojega nekdanjega slavljeneja Schindlerja prav sramotno odstavili od kandidature. V nekem shodu je moral britko slišati, kako grdo je samo sebe zastopal, nikakor pa narod; kako se je bogatil in sploh kak nepošten človek je. Mož je na vse to molčal. Tudi pri nas kandidirajo nemškutari, ki imajo Schindlerjevo politiko.

Vladni časniki so povedali, da se vlada ne bo nič vtikala v volitve. Pri Nemcih se morebiti ne vtika, pri nas pa bi se lebko dokazalo da se vtika po svojih uradnikih. —

Iz Poljske se tudi piše, da vlada dela za kandidate, ki bi od znane resolucije nekoliko odstopili in bi bili bolj „zmerni.“ Odločno pa imajo tudi uradniki nalogo, delati proti pbgom Rusinom.

Česka akademična čitalnica je poslala g. vladiku Strossmayerju zaupnico zarad njegovega vedenja v Rimu o vprašanju o papeževi nezmotljivosti nasproti.

Ogersko ministerstvo je zdaj popolnoma postavljeno. Gorove je imenovan za ministra komunikacije, in Szlavy za ministra trgovine. Andrašy je ministerski predsednik in minister deželne brambe, Rajner je minister notranjih zadev, Kerkapolyi minister denarstva, Horvath minister pravosodja; Eötvös minister uka in bogočastja, Bedeković (za Hrvaško) minister brez portfela in Festetič je minister na cesarskem dvoru. Preveč talentov tudi to ministerstvo ne kaže.

V Rumuni je vse zburkano, tako, da se je bati, da se bodo tamo godile v kratkem prav čudne stvari. — Pri neki volitvi je prišlo do krvavega tepeža, tako, da so morali vojaki mir delati, pri kateri priložnosti je bilo 4 mrtvih in izmed vojakov 32 ranjenih. Narod s knezom in z njegovim ministerstvom že dolgo ni zadovoljen. Pri volitvah so vendar zmagali narodni proti vladnim kandidatom. Ta izid volitev bi znal prav pomenljiv biti, ker na Rumunijo pazijo trije mogočni sosedje: Rusko, Turško in madjarska Avstrija, ako se po parlamentarni šegi nova bolj narodna vlada v Ruminiji ustanovi, kar nebi bilo Turkom, še manj pa Madjarom po godi.

V Belgiji so pri zadnjih volitvah liberalci padli, in so zmagali konservativci, vsled tega je liberalno ministerstvo, ki je bilo 13 let na krmilu, odstopilo.

## Novičar.

(Nemška kultura in svoboda?!) Peklenski sad ščuvanja nekterih ljudi v mariborskem okraju se že kaže. Na domači zemlji slovenski si Slovenec pred tuji ni v svesti življenja. Berite, kar se nam piše od Slov. Bistrice, in kdor nima vode namesto krvi v žilah — —

Pa naj stvar sama govori. Pišejo nam zanesljivi poroki: Zopet je ena in ista nemškutarska stranka grozen škandal zoper Slovence v njih lastni domovini napravila in njih na domači zemlji z najetimi tujci s sirovo silo pobiti name-ravala! Naša slovenska kandidata, gospoda dra. Serneo in Radej, sta se v nedeljo popoldne ob 4. uri v Novi vesi volilcem bistriškega okraja predstavljati hotela in v ta namen k privatnemu shodu v soboto na posamezne volilce osebna povabila razposlala. Naša kandidata prišedša v slov. Bistrico slišita da je nemški fabrikant gosp. Sternberger svoje delavce (kupferschmiede) v Novo ves komandiral in da se govori, da se Slovincem boče surova sila goditi. Naznanita tedaj to političnemu komisarju gosp. Korberu iz Maribora, ki je bil slučajno v Bistrici, in ga naprosita naj za red skrbi posebno pa žandarjem to naznani, da pridejo tje patrolirat,

Po mnogem obotavljanji pride pozneje za našima kandidatom in gre skupaj z njima v Novo ves, kder je na

bregu kakih 50 do 60 v treh razdelkih zbranih delavcev stalo. Prvi razdelek, ki so se po obleki kot delavci iz okolice kazali so prišedše pozdravili, drugi in tretji razdelek bolj od zad med drevesi in na griču stoječi pa so odurno gledali. Naša kandidata, komisar in 4 drugi Slovenci gredo naprej k hiši shoda. Nek Sorschag iz Čresnove se bliža komisarju in ga vpraša ali je shod javen, na kar mu slednji odgovori: ne! Slovenski kmeti so stali pri hiši shoda. Kandidata stopita na prag hiše, c. k. komisar zraven. Okoli njih se zbirajo slovenski volilci.

Kmalo pride Sorschag, na čelu kakih 60 delavcev Nemea Sternberga. Mnogo njih je bilo oboroženih z debelimi palicami. C. k. komisar Korber Sorschag-u razjasni, da sta slovenska kandidata prišla s svojimi volilci pogovarjat se in svoj program zagovarjat. Kmalu pride lastnik fabrike gosp. Sternberger vpraša osorno komisarja, ali smejo vsi brez razločka v hišo k shodu, na kar mu komisar odgovori: kdor je volivec, da. Na to vpije razsrjen Sternberger: Wenn wir alle nicht hindürfen, so will ich nichts davon hören etc.

Med tem nek kmet delavce opominja k miru. Mahoma udari eden delavce moža čez glavo in tudi drugi tepó neusmiljeno po njem, da se kmet zgrudi na tla in v omedleveci obleži. Žandarja pa zraven stojita in se ne ganeta.

Dr. Serbec je pri vratih stal. Hipoma ga eden najetih surovežev s kolom po glavi udari, drugi in tretji priskoči in ga pahne od praga, da pade na obraz na tla, drugi mahajo po na tleh ležečem. Ob enem so bili napadeni trije drugi Slovenci. S trudem so ranjeni prišli v vežo, kjer so nekteri slov. volilci vrata zapahnili in zabarikadirali. Žandarma stojita mirno zunaj, nobeden se ni genil, ni besede zinil. C. k. komisar je bil pa pobegnul.

Zdajci so reprezentanti nemške kulture, nemškega pijo-nirstva, t. j. Sternbergerjevi delavci, kakor kanibali v Ameriki, zaprte z divjim krikom oblegali, šipe pri oknih podrobili in z debelimi blodi vežna vrata šturmalili. Divja nemškutarska drubal bi bila po polurnem divjanju vrata razsula in vsi bi bili mrtvi, ko bi se ne bil glas raznesel, da huzarji iz Bistrice pridejo. Na ta glas divjad zbeži.

(Gg. dr. Serbec in dr. Radaj) sta dobila od mnogih strani telegrame, v katerih izrekajo rodoljubi obžalovanje za stran grdega nemškutarskega napada v Slov. Bistrici dne 19. t. m. —

(Dovoljenje za tabor v Ipavi) je došlo! — Odbor prosi slavne čitalnice in županije, da nemudoma taborska naznanila na javne kraje prilepé. Listi za polovično vožujo se bodo razposlali; ako bi se utegnulo primeriti, da kateri kraj teh listov ne dobi, prosimo, da nam to hitro naznani (po Cosp. Karte), da se po tem kaki napaki v okom pride.

Odbor ipavskega tabora.

(Nesrečen orač.) Na Moravskem je oral edin sin nekega bogatega posestnika z dvema mladima konjema in se je privezal vajeti okol roke, konja se ustrašita in nesrečnega mladenča tako vlečeta, da so strašno razčesanega našli mrtvega. Pozor tedaj pri mladih konjih.

(Streljanje pri gostijah) je že večkrat veliko nesrečo prineslo; tako se je spet zgodila velika nesreča pretekli mesec blizo Spitala na Semeringu pri neki kmetijski gostiji. Neki kmetijski fant je namreč strelil iz puške, papirnat zatiček zleti v slamnato streho, ktera se je taki vžgala; ogenj je naglo pograbil še tri druge hiše in tako so 4 hiše popolnoma zgorele. Gotovo bi dobro bilo, če bi gosposka tako nekoristno streljanje popolnoma prepovedala. Dalje so te dni prišli glasi, da je po takem nepotrebnem in neumnem streljanju izišel tudi ogenj v Veliki Kaniži in da je pogorelo 82 hiš in je prišlo 90 rodovin na uboštvo. Da se še mnoge druge nesreče zgodijo, ni treba praviti.

(Velika izložba na Dunaju.) Njih Veličanstvo cesar je dovolil, da se sme napraviti v spomladi leta 1873 na Dunaju velika tako imenovana svetna izložba na Dunaju, kakor so bile take leta 1851 in 1862 v Londonu in leta 1855 in 1867 v Parizu. Izložile se bodo vse mogoče umetnijske, obrtnijske in gospodarske stvari.

(Slaba letina na Laškem.) Iz Laške se piše 29. maja tako-le: Velika vročina, ktera že čez tri tedne traja, je pokončala še to malo upanje na dobro letino, ki nam je ostalo čez grozno sušo meseca aprila. Na več krajih je strašno videti, kako so obupali kmetje! Če tudi zdaj še kaj dežja pride, teško da nam bode kaj pomagal, kajti vsi sadeži in žita so vsehnoli do korenine.

## Volitva v Mariboru

se je veršila prav žalostno za narodno stranko, ker zmagala sta nasprotna kandidata Seidel in Brandstetter čeravno s prav majhno večino glasov.

Od drugih krajev še nismo dobili sporočila.

Prav srčno hvalo izrekamo vsem onim gg. volilcem, ki so tako hrabro stali pri tukajšni volitvi na naši strani.

Slava Njim!

## Poslano.

✱ Iz gotovega vira vemo, da je slovenski kandidat na spodnji Polskavi dobil šest, a ne, kakor nekdo laže, samo eden glas. Pri tej priložnosti izrekamo hvalo narodnim volilcem, s katerih imeni lahko postrežemo, da so se tako hrabro držali.

Rodoljubi.

## Tržna cena pretekli teden.

	V Varuž-		V Mariboru		V Celju		V Ptaju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	50	4	90	5	10	4	60
Rži	3	50	3	65	3	65	3	60
Ječmena	3	—	0	—	3	70	0	—
Ovsa	2	5	2	50	2	50	3	20
Turšice (koruze) vagan	3	55	3	75	3	75	3	70
Ajde	3	10	3	20	3	20	2	80
Prosa	2	80	2	40	3	50	2	50
Krompirja	2	—	1	80	1	80	1	80
Govedine funt	—	21	—	27	—	26	—	25
Teletnine	—	22	—	26	—	24	—	25
Svinjetine črsteve funt	—	26	—	26	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	—	—	8	50	11	50
" 18"	—	—	5	60	0	—	—	—
" 36" mehkih	4	—	—	—	6	20	7	50
" 18"	—	—	4	—	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" mehkega	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	2	50	2	20	1	90	2	80
Slame cent v šopah	2	—	1	50	1	10	1	60
" za steljo	1	60	1	20	0	90	1	15
Slanine (špaha) cent	38	—	42	—	38	—	38	—
Jajec šest za	—	10	—	10	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 80 kr. a. v.

Ažijo srebra 117.25.

Narodno drž. posojilo 95.90.

## Loterijske srečke.

V Gradcu 18. junija 1870: **58 49 67 72 70**

Prihodno srečkanje je 2. julija 1870.

## Vabilo na naročbo.

Konec prvega polletja našega četrtega tečaja se bliža in „Slov. Gospodar spet vabi na naročbo. Pri tej priložnosti bi spet lahko ponovili častitim bralcem svoj program, tega vendar takrat ne storimo, temoč samo opomnimo to, da so glavne točke našega programa te-le, da hočemo, kakor do zdaj, po zmožnosti podučevati drage svoje rojake v vseh potrebnih gospodarskih, obrtnijskih in političnih stvarih, in da hočemo zbuhati še zmirom nekoliko pospani duh našega dragega naroda, posebno pa delati do tega, da narod razvidi potrebo združenja vseh Slovencev v jedno celoto „Slovenijo“, če hoče priti do boljšega.

Častiti bralci, ki so bili naročeni samo na pol leta, so lepo prošeni, naj še dalje podpirajo naš naročnino in s tim, da tudi drugim priporočajo naš list, kdor se še zdaj naroči na celi letošnji tečaj, še dobi vse liste.

Podpirajte nas, dragi rojaki duševno in materialno!

Vredništvo.